

omejeni avtorski pristopi, ki bi jim lahko rekli »revna ilustracija«, pač zaradi varčne uporabe likovnih izrazil, ki otroku ne servirajo kompletno izgotovljenih predstav in jih ima tako možnost domisliti sam.

- Kljub zavidljivi kvaliteti sodobne ilustracije se v primerjavi s slikarstvom opaža priseganje na veliko komunikativnost, kjer sta besedna in slikovna pripoved v simetričnem ravnovesju; se podpirata. Izjemno redke so tiste ilustracije, ki spregovorijo v avtonomnem, nefigurativnem likovnem jeziku. Kakor da izkušnje modernizma še niso zadosti domače, da bi jih brez skrbi ponudili širši publiki. Tu vidim notranje rezerve za samostojnejšo govorico sodobnega knjižnega slikarstva.

Kaj ponuja elektronska knjiga, interaktivna slikanica? To, da lahko po lastnih željah krojimo in usmerjamo potek zgodbe in spremljajoče podobe, se mi v

resnici ne zdi napredek. Gre za vabljivo novost, ki pa podoba in zgodbo zmehta do te mere, da njena zgradba izgublja na pomenu. Če je v pripovedi možno vsak hip zaviti kamorkoli, nam kmalu lahko postane »vse eno« in usodna vprašanje se spremenijo v »k`r neki«. Gotovo bodo kreativni avtorji našli primerne odgovore na te novomedijske zadrege. A zdi se, da zaenkrat mirujoča podoba in dokončana zgodba še vedno predstavljata zanesljivo, trdno ogrodje otrokovi fluidni pozornosti in imaginaciji.

Ne vemo, kako se bo svet spreminjal in kam ga bodo vodile smeri razvoja tehnologij in naracijskih tehnik, vendar se zdi, da bo tiskana, ilustrirana knjiga še kar nekaj časa nepogrešljiv pripomoček za spletnje bistroumnih nesmislov in razpletanje življenjskih vprašanj. Knjiga bo še naprej zanimiv in varen kraj za odraščanje.

Hvaležni smo zlatim hruškam, da pomagajo pri odkrivanju teh posebnih, najboljših, izbranih krajev.

**Maruša Avguštin**

## **O ILUSTRATORSKI BERI NEKOLIKO DRUGAČE**

### **49. bolonjski sejem otroških knjig**

Ali se značaj največjega sejma otroških knjig na svetu opazno spreminja? Ali globalizacija za pisano paletu ilustratorskih izrazov predstavlja nevarnost?

Morda je letošnji sejem, ki je v italijanski Bologni potekal od 19. do 22. marca, tovrstna vprašanja še zaostril. Zdi se, da je bila kvaliteta ilustracij slabša, da je izrazito prevladovala azijska zastopnost, da je bilo pravih presežkov malo.

Tradicionalna razstava ilustracij po izboru mednarodne strokovne žirije ima v okviru sejma že dolgo zelo pomemb-

no mesto. A trije člani žirije so tokrat opozorili na določene pomanjkljivosti. Japonski ilustrator in avtor slikanic Ryoji Arai je v katalogu razstave zapisal, da si je kot član žirije moral odločno prizadevati za izbor tistih del, ki so bila po njegovem prepričanju tega vredna, Chiara Carrer, uveljavljena italijanska avtorica otroških knjig in ilustratorica, je obžalovala, da je bilo med prispelimi deli tako veliko slabih ilustracij, Poljakinja Magdalena Kłos pa si je želela več ilustracij iz evropskega prostora. Končni izbor

naj bi bil tako rezultat resnih strokovnih pogovorov in kompromisnega reševanja dilem in zapletov.

Za razstavo se je potegovalo izjemno število ilustratorjev, in sicer 2685 iz več kot 60 držav. Izbranih je bilo 72 umetnikov iz 20 držav s 360 deli.

Letošnja častna gostja je bila Portugalska. Na razstavi z naslovom *Kakor češnje* je predstavila 25 uveljavljenih in obetajočih mladih portugalskih ilustratorjev. Po mnenju mnogih strokovnjakov je prav ta razstava ponudila ustvarjalni presežek, kakršnih smo v Bologni pričakovali več.

Številne prireditve – od srečanj med ilustratorji, kritiki, založniki in obiskovalci sejma v ilustratorski kavarni, razstav po mestu, med katerimi posebej izpostavljamo razstavo *Dvesto let po rojstvu Charlesa Dickensa* – so opozarjale na vsebinsko rast sejma, medtem ko je bilo na stojnicah, ki jih je bilo manj kot lansko leto, opaziti tudi veliko literarno in/ali likovno nekvalitetnih primerkov.

Na letošnjem sejmu ni bilo mogoče spregledati dveh značilnosti: na eni strani manj res izvirnih ilustracij, na drugi strani pa veliko prizadevnost organizatorjev sejma za širjenje spremljajočih strokovnih debat in prireditev.

Žirija, ki ji je predsedoval italijanski zgodovinar mladinske književnosti Antonio Faeti, v njej pa sta sodelovala še ameriška strokovnjakinja Julie Danielson in Raymond Stoffel, dolgoletni urednik Gallimard Jeunesse, je prvo mesto med literarnimi deli (kategorija FICTION) namenila belgijski knjigi *Le secret d'Orbæ*. Žirija je v utemeljitvi zapisala, da Place premore večino kartografov in hkrati zmožnost omamnega pripovedovanja zgodb. V knjigi ponuja vzporedni zgodbi o potovanjih, potopljeni v sanjski prostor med resnico in domišljijo.

V kategoriji stvarnih knjig (NON FICTION) je slavila poljska knjiga *Wszystko gra*, v kategoriji »novih obzorij« je nagrado prejela mehiška knjiga *Migrar*,

nagrado za najboljši prvenec (OPERA PRIMA) pa je prejelo libanonsko delo *Dar onboz*.

Nagrade in priznanja:

- ***Le secret d'Orbæ***, tekst in ilustracije Francois Place (nagrada v kategoriji »Fiction«)
- ***Wszystko gra***, tekst Anna Czerwińska-Rydel, ilustracije Marta Ignerska (nagrada v kategoriji »Non Fiction«)
- ***Migrar***, tekst José Manuel Mateo, ilustracije Javier Martinez Pedro (nagrada v kategoriji »New Horizons«)
- ***Tabati***, tekst Nadine Touma, ilustracije Lara Assouad Khoury (nagrada v kategoriji »Opera Prima«)
- ***Saltimbanques***, tekst Marie Desplechin, ilustracije Emmanuelle Houdart (priznanje v kategoriji »Fiction«)
- ***The Secret River***, tekst Marjorie Kinnan Rawlings, ilustracije Leo in Diane Dillon (priznanje v kategoriji »Fiction«)
- ***Masques***, tekst Danielle Védrinelle, ilustracije Paul Rouillac (priznanje v kategoriji »Non Fiction«)
- ***Orani. My Father's Village***, tekst in ilustracije Claire A. Nivola (priznanje v kategoriji »Non Fiction«)
- ***Lineup for Yesterday***, tekst Ogden Nash, ilustracije C. F. Payne (priznanje v kategoriji »Non Fiction«)
- ***Misunderstandig***, tekst Farideh Khalatbaree, ilustracije Aliboozari (priznanje v kategoriji »New Horizons«)
- ***Waterlife***, besedilo in ilustracije Rambharos Jha (priznanje v kategoriji »New Horizons«)

Nagradi za mladega ilustratorja (2010) se je letos pridružila še razstava za digitalne dosežke na področju otroške knjige. Prvo mesto je žirija (izbirala je med 252 deli 179 založb iz 25 držav) prisodila francoski založbi eToiles Editions za delo Stéphana Kiehla *Dans Mon Reve* (V sanjah), za »čudovito po-

etično aplikacijo, ki pušča prostor otrokovi domišljiji in ponuja prizorišče za skupno igro».

V sklopu knjižnega sejma je Mednarodna zveza za mladinsko književnost IBBY razglasila bienalni nagradi Hansa Christiana Andersena. Nagrado za pomemben in trajen prispevek na področju leposlovja za otroke in mladino je žirija dodelila argentinski pisateljici **Marii Teresi Andruetto**, na področju ilustracije pa **Petru Sis**. Nagradi sta bili podeljeni avgusta 2012 na mednarodnem kongresu IBBY v Londonu.

V organizaciji Javne agencije za knjigo RS se je sejma v Bologni tudi letos udeležilo več kot 100 udeležencev iz Slovenije, ki delujejo na področju mladinske in otroške literature.

Na slovenski stojnici so se predstavile številne založbe, ki so ponudile na vpogled dela avtorjev po lastni izbiri, pa tudi dela avtorjev v fokusu, ki mu je bila letos namenjena posebna pozornost. To so bili: Živa Deu, Bara Kolenc, Mate Dolenc, Milan Dekleva, Majda Koren, Miroslav Košuta, Svetlana Makarovič, Tone Pavček, Andrej Rozman Roza, Primož Suhodolčan, Peter Svetina in Bina Štampe Žmavc.

Mladinska knjiga se je predstavila tako na skupnem slovenskem razstavnem prostoru kot tudi na lastni stojnici, kjer je opozarjala nase predvsem s plakati Lile Prap, na katerih so bili liki iz njene knjige *Mačji zakaji*. Na sejmu je založba poleg njenih mednarodnih uspešnic (*Žuželčji zakaji*, *Pasji zakaji*, *Dinozavri?!*, *Kam gredo sanje*, *Živalska abeceda* itd.) predstavila še interaktivno slikanico oziroma aplikacijo za iPad, ki je nastala na podlagi njene knjige *1001 pravljica*.

V ponudbi Mladinske knjige smo med drugim opazili angleško različico knjige *Škrat Zguba in kameleon po Sloveniji* Jelke Godec Schmidt, slikanice *Hišica iz kock* Ele Peroci z ilustracijami Lidije

Osterc, *Punčka in velikan* Neli Kodrič Filipič z ilustracijami Tomislava Torjanca, *Hudičeva volna* Anje Štefan z ilustracijami Zvonka Čoha, *Trije prašički* iste avtorice z ilustracijami Maše Kozjek in *Kukujev slikovni slovar* Nataše in Kaje Bucik z ilustracijami Ane Zavadlav.

Domiselno in vsebinsko poudarjeno je bila s plakati razstavljenih knjig opremljena mlada slovenska založba Morfem.

Meseca maja je bila v Konzorciju Mladinske knjige v Ljubljani že tradicionalno **razstava Bologna po Bologni**. Razstava okoli 500 na knjižnem sejmu v Bologni odkupljenih knjig je pokazala kvaliteten izbor raznovrstnih besedil in ilustracij, ki skoraj postavlja pod vprašaj zgornjo trditev o slabši kakovosti letošnjega sejma. Zato si knjižničarke, ki so z velikim posluhom in strokovno odgovornostjo opravile izbor za nakup, vsekakor zaslužijo pohvalo za opravljeno delo.

Če želimo odgovoriti na vprašanja, zastavljena na začetku prispevka, lahko zapišemo, da se značaj ilustracije na knjižnem sejmu otroških knjig v Bologni že nekaj časa spreminja v škodo prisotnosti evropskih slogovnih značilnosti in umanjkanje originalnih ilustratorskih rešitev. Globalizacija, ki naj bi nudila tudi na področju ilustracije najširšo paleto enakovrednih izrazov, kot da povzroča podleganje vplivom neevropskih kultur. So manj suvereni avtorju površinskim zunanjim vplivom bolj izpostavljeni? Za ohranjanje svojih »barv« se mora ilustrator zavedati svojih posebnosti in pri njih vztrajati, še posebej če so bistvene za njegov poglobljen izraz.

Tudi zato si želimo, da bi Slovenija v Bologni dobila priložnost samostojne predstavitve. Kot častna gostja bi z lastno razstavo lahko pokazala visoko ilustratorsko kvaliteto in prepoznavnost slovenske ilustracije.